

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Дарина Пеева Зиновиева, Институт за държавата и правото, БАН и Юридически факултет на Пловдивски Университет „П. Хилендарски“

относно: конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ във ВСУ „Черноризец Храбър“, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право /Административно право и административен процес/.

1. Общи данни

Конкурсът за академичната длъжност „професор“ е обявен в ДВ, бр. 42/07.06.2022 г. за нуждите на Юридическия факултет на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право /Административно право и административен процес/. Отделно е налице обява и в интернет-страница на висшето училище.

Кандидат в обявения конкурс е доц. д-р Олга Бориславова Борисова от Юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Налице са документите, представени от кандидата, които изисква закона и правилника. Изпълнени са минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3, съответно на изискванията по чл. 2б, ал. 5 от ЗРАСРБ.

2. Биографични данни на кандидата

Доц. д-р Олга Бориславова Борисова е завършила специалност „Право“ през 2009 г. в Нов български университет, гр. София, а през 2014 г. „Международни икономически отношения“ в Стопанска академия „Д. А. Ценов“, гр. Свищов.

В периода ноември 2010 до юни 2019 г. тя е работила като юрисконсулт в сферата на ядрената енергетика.

През 2016 година тя защитава дисертационен труд и придобива ОНС „доктор“ в направление 3.6. „Право“, научна специалност „Административно право и административен процес“.

От 2019 г. е доцент по административно право и административен процес. От 2020 г. до сега е Ръководител на катедра „Правни науки“ към Юридическия факултет на Варненски свободен университет.

Доц. д-р Олга Борисова е сертифициран одитор в публичния сектор. Член е на Института на вътрешните одитори в България, на Международния институт на вътрешните одитори в САЩ, член е и на Управителния съвет на Съюза на учените – Варна. Член е на Международната асоциация по ядрено право.

Автор е на научни публикации в областта на административното право, административното правосъдие и публичната администрация.

Владее няколко езика-френски, английски, испански и руски език.

Видно от биографичните данни Олга Бориславова Борисова има опит в посочените специални части на административното право и в общото административно право и процес. Академичният и преподавателски опит също е налице, с оглед изискването за заемане на длъжността.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Видно от представената справка и доказателствата към нея Олга Борисова изпълнява изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“, съгласно ЗРАСРБ /чл. 26/ и Правилника за приложението му /чл. 1а, ал. 1./

-показатели от група А - изпълнено минималното национално изискване от 50 точки – дисертация „Усъвършенстване на правната уредба при управление на радиоактивните отпадъци в Република България” – 2016 г., Варна, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”;

- показатели от група В - изпълнено минималното изискване от 100 точки - монография „Административноправни аспекти на вътрешния одит в публичния сектор” – 2021 г., София, изд. „Авангард Прима” ISBN 978-619-239-567-4;

- показатели от група Г - сборът от точките от представените материали, надхвърля минималните национални изисквания ;

- показатели от група Д - сборът от точките от представените материали, надхвърля минималните национални изисквания

- показатели от група Е – сборът от точките от представените материали, надхвърля минималните национални изисквания.

4. Оценка на учебната и преподавателска дейност на кандидата

От представените служебни бележки от катедра „Правни науки” и „Сигурност и безопасност” при Юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър” за аудиторна натовареност се установява, че доц.

д-р Борисова е преподавала на студенти в ОКС „бакалавър” и „магистър” в Юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър”, като за периода 2019 г.-2022 г. е водила лекции по дисциплините: „Административно право и административен процес“, „Правен режим на държавната служба“, „Банково право“; „Основи на административното право“, „Правни основи на защита на населението и територията на страната“.

Следователно кандидатката отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност „професор” по Административно право и административен процес и по педагогическата си академична дейност като показател.

5. Оценка и характеристика на научните трудове

5.1. Кандидатът е представил две монографии и четиринадесет други научни публикации.

Основният монографичен труд /хабилитационен труд/ е „Административноправни аспекти на вътрешния одит в публичния сектор“, 2021 г., гр. София, издателство „Авангард Прима“, ISBN 978-619-239-567-4. Трудът е издаден след получаване на ОНС „доктор” и заемането на академичната длъжност „доцент”.

Втората монография е „Усъвършенстване на правната уредба при управление на радиоактивните отпадъци в Република България“, която представлява издаден дисертационен труд за ОНС "доктор". Публикувана е през 2020 г., издателство „Авангард Прима“, ISBN 978-619-239-397-7 и е представена информативно, без да е предмет на настоящата рецензия.

Представени са още четири студии, публикувани в Eastern Academic Journal, ISBN2367-7384 – „Вътрешният одит в публичния сектор като обект на правно регулиране“ (публикувана в бр. 4, декември, 2020 г.),

„Възникване и развитие на правната уредба на вътрешния одит“ (публикувана в бр. 4, декември, 2020 г.), „Специфични одитни дейности на публичните средства от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз. Координация и хармонизация на дейността“ (публикувана в бр. 1, април, 2021 г.) и „Одит на финансовите средства по предприсъединителни програми на Европейския съюз“ (публикувана бр. 1, април, 2021 г.)

Представени са шест статии – „Институцията „Омбудсман“ в българското законодателство“, сп. „Право и общество“, ВСУ „Черноризец Храбър“, 2019 г., ISSN 1313-7262 /кн. 38, серия „Юридически науки и обществена сигурност“/, „Одитните комитети в публичния сектор на Република България – тенденции в развитието на нормативната уредба, проблеми и препоръки за усъвършенстване“, публикувана в „Право и общество“, ВСУ „Черноризец Храбър“, 2021 г., ISSN1313-7263 /кн. 40, серия „Юридически науки и обществена сигурност“/, „Ключови законодателни промени в нормативната уредба за вътрешния одит и корелацията им със системата на публичната администрация“, публикувана в е-Journal VFU, ВСУ „Черноризец Храбър“, 2022 г., ISSN1313-7514, бр. 18, „Обявяване на бедствено положение – правна регламентация“, публикувана в Eastern Academic Journal, ISBN2367-7384, бр. 1, 2020 г., „Отглеждането на животни-компаньони в българското законодателство“, публикувана в Eastern Academic Journal, ISBN2367-7384, бр. 1, 2020 г. и „Правна регламентация на татуирането“, публикувана в Eastern Academic Journal, ISBN2367-7384, бр. 1, 2020 г.

Представен е един учебник – „Правни основи на защитата на населението и околната среда при използването на ядрената енергия“, изд. ВСУ „Черноризец Храбър“, 2022 г., ISBN 978-954-715-727-9, както 3 учебни пособия – „Административен процес“, изд. ВСУ „Черноризец Храбър“, 2022 г., ISBN 978-954-715-728-6; „Административно право“, изд.

ВСУ „Черноризец Храбър“, 2022г., ISBN 978-954-715-729-3 и „Правен режим на държавната служба“, изд. ВСУ „Черноризец Храбър“, 2022 г., ISBN 978-954-715-730-9.

Хабилитационният труд и останалите публикации са в областта на административното право и процес, за което е обявен конкурсът. Не се установяват данни за плагиатство в научните трудове на кандидата.

5.2. Монографията „Административноправни аспекти на вътрешния одит в публичния сектор“, представена като хабилитационен труд, е с обем 348 страници. Структурата се състои от увод, две глави, всяка е с четири параграфа и заключение. Има 224 бележки под линия. Използваната литература е впечатляваща- 79 научни публикации, като 29 от тях са чуждестранни.

В увода авторката коректно определя предмета и целите на научното изследване, като дава аргументи за теоретическата и практическата им значимост. Счита, че посочените цели са постигнати.

В Първа глава тя прави подробен анализ на възникването и развитието на нормативната уредба за вътрешен одит в публичния сектор. В анализа авторката изяснява системата на така нар. „мониторинг“ и разгръща анализа на този елемент /стр.22, стр.29 и сл./, Тя правилно я представя като „система, която има за цел да оцени функционирането на ФУК“ и да предостави информация за пропуски, които да се елиминират навреме. Авторката поставя като фокус на тази глава елементите и процедурите на одита на финансовите средства по предприсъединителни програми и цялостния контрол по разходване на публичните финанси от структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз.

С приносен характер е анализа на „Методическите указания на министъра на финансите“, съдържащи се в Заповед №ЗМФ

184/06.03.2020 г. Авторката прави сравнителен анализ с общия и нормативния административен акт, като обосновава своя извод за бъдещо законово уточняване на правния характер на тези указания, с оглед правната им сила спрямо адресатите на заповедта. /стр. 24 и сл/

С приносно значение са разсъжденията и изводите на Олга Борисова относно структурирането на така нар. втора и трета линия на защита, с цел ефективно управление на риска. Тя правилно отчита, че този въпрос е дискуссионен, като намира, че причината са неясните правни норми и проблемното автентично тълкуване на нормативните актове /стр.36/.

Важно значение имат анализа и изводите на Олга Борисова относно органите, с компетентност в процеса на вътрешния одит. Така тя обосновава интересна авторската теза за усъвършенстване нормативната уредба относно одитните комитети в организациите от публичния сектор, чрез налагането на задължителна практика за изготвяне и утвърждаване на план-програма за тяхната дейност, включително и въвеждането им по нормативен път.

Оценяваме като принос с практически характер тези изводи, тъй като дават възможност за съотношението на планирани и реално осъществявани дейности на комитета.

Приносен елемент е изясняването на немалко правни проблеми при определяне и назначаването на ръководителя на вътрешния одит, както и анализа на компетентност на други лица, вкл. и на министъра.

Следва да се оцени положително анализа на авторката относно така нар. „превантивен контрол”, като сравнително ново понятие в нормативната уредба на държавния финансов контрол. /стр.67 и сл/. В тази връзка е добре обоснована нуждата от правната фигура на финансовия контролор/стр.74 и сл/.

Заслужава добра оценка анализа на така нар. "делегирани вътрешни одитори" и изясняване на тяхната компетентност и ползи от създаването им чрез правна норма. /стр.84 и сл/

С опитност е анализиран един от основните и нови закони у нас- ЗУСЕСИФ, свързан с управление и контрол на европейските финансови средства. Олга Борисова анализира всички административни органи и техните функции. Пояснява задълженията им за санкциониране на лицата, при чиято дейност са установени нарушения.

Във Втора глава, озаглавена „Състояние и проблеми на нормативната уредба за вътрешен одит в публичния сектор. перспективи и възможности за усъвършенстване" авторката анализира актуалните проблеми в нормативната уредба за вътрешен одит в публичния сектор, като подробно описва перспективите, давайки предложения за оптимизирането ѝ. Добро е изследването на така нар. „услуги по външна оценка за осигуряване качеството на одитната дейност" и „дейности по вътрешен одит", като авторката предлага уместни дефиниции de lege ferenda. /стр.251 и сл/.

Приносен характер има анализа на колизията между чл. 28б, ал. 3 от Закона за подпомагане на земеделските производители и чл. 54, ал. 5 от Закона за администрацията./стр.326 и сл/ С оглед осигуряване оперативната независимост на ИА СОСЕЗФ като сертифициращ орган, според изискване в чл. 9 от Регламент 1306/2013 г. тя обосновава тезата за реструктуриране на агенцията, като аргументите и предложенията ѝ заслужават висока оценка./326 и сл/.

В заключителната част на труда авторката обобщава систематично проблемите и изводите от тяхното установяване. Принос имат всички дадени предложения de lege ferenda.

Обобщено: Темата на хабилитационния труд не е разработвана в този комплексен вариант с фокус върху модела за вътрешен одит у нас. Прави впечатление умелото боравене с понятийния апарат на вътрешния одит в публичния сектор.

Трябва да се подчертае доброто прилагане на правно-логическия и сравнителния анализ, както и съобразяването на правните изводи с икономическата логика на разглежданите явления.

Положително следва да оцени полезния за доктрината и практиката подход на авторката да онагледи в схеми своите анализи /така е на стр.22, стр.23, стр.32, стр.144 и др/

5.3. В другите представени за конкурса публикации, извън рецензирания монографичен труд, положително следва да се оценят изследванията относно институцията „Омбудсман“ в българското законодателство, относно правната регламентация на обявяването на бедствено положение, относно дейностите, свързани с направата на татуировки и здравните изисквания за тях. Широкият спектър от проблеми, по които авторката има публикации, говорят за научните й интереси и компетентност в различни области на административното право.

Учебникът „Правни основи на защитата на населението и околната среда при използване на ядрена енергия“ и издадените учебни пособия са в полза на студентите при преподаваните дисциплини.

Приносът на кандидата към научноизследователската, административната и управленска дейност във ВСУ оценявам като значителен. Проследени във времето, научноизследователските и преподавателските постижения на кандидата показват постоянство и стремеж към нужното качество.

6. Критични бележки

В монографията авторката на места допуска изрази, които имат журналистически характер и при ново издаване на книгата е добре да се премахнат. Такива са напр. „Той има за цел да предостави разумна увереност” /стр 14/, „част от процеса по целеполагане”/стр.32/, „Нормативно министърът е осигурен с правомощия”. /стр.44/. Препоръчвам авторката да изследва и съдебната практика по отношение правния характер на анализираниите методики и указания от министъра в монографията. Тези бележки не омаловажават постигнатите резултати и полезността на представените трудове.

Заклучение

Считам, че рецензираните научните трудове на доц. д-р Олга Борисова притежават научноизследователска и научноприложна стойност. Налице е и дългогодишен преподавателски опит.

С оглед посоченото по-горе, изразявам категоричната си позиция, че трудовете на доц. д-р Олга Бориславова Борисова представени в конкурса за професор, са разработени на високо теоретично ниво и отговарят на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

По тази причина призовавам научното жури да гласува **положително** доц. д-р Олга Бориславова Борисова да заеме академичната длъжност „професор” по професионално направление 3.6. Право (Административно право и административен процес) в Юридическия факултет на Варненски свободен университет.

23.09.2022 г.

Рецензент:.....

/проф. д-р Дарина Зиновиева/